

MUNI
FAKULTA
SPORTOVNÍCH
STUDIÍ

Historie Volejbalu

2020/2021
Mgr. Jiří Petrů

Osnova přednášky

- Vznik volejbalu
- Šíření volejbalu
- Vznik FIVB
- Volejbal v Československu a České republice
- Boj o zařazení do programu OH

Vznik volejbalu - základní údaje

- 9.2.1895
- Mintonette
- Holyoko
- YMCA
- William G. Morgan a jeho rivalita ze Springfieldu.
- Fyzicky náročné, ale bezkontaktní.

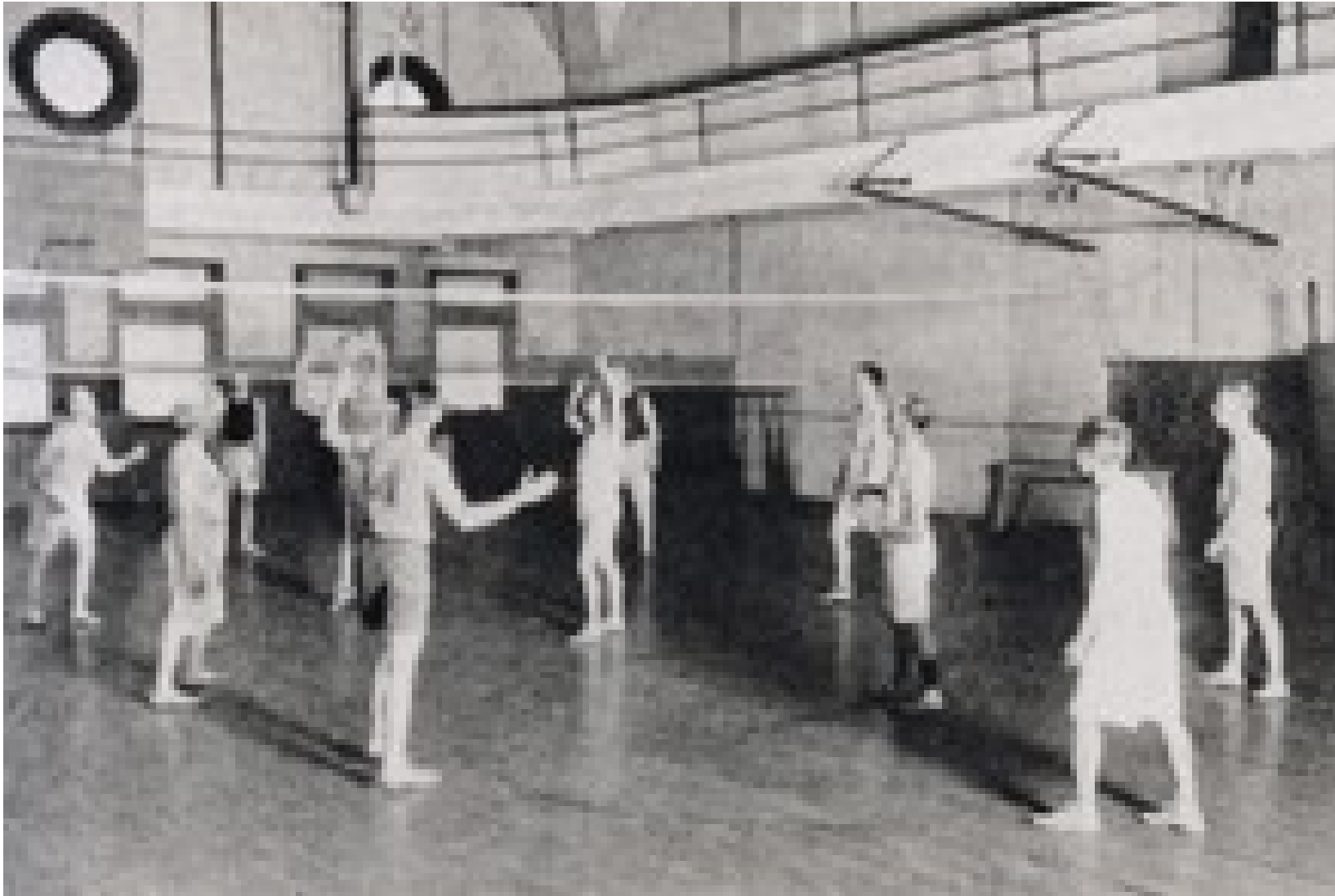
MUNI

MUNI

- Morgan přizpůsobil prvky z jiných her: tenis, badminton, baseball, basketbal.
- Rok byla hra zkoušena a upravována.
- Po roce první ukázka ředitelům YMCA – velký úspěch doporučeno přejmenování na „Volley-Ball“ (až od roku 1952 psáno dohromady).
- Hra byla dotvářena od té doby neustále.
- 1.míč vyrobil místní výrobce Splding 1897 nebo 1900.

MUNI

Úvodní pravidla

- Hra má 9 inningů.
- Hřiště 25 x 50 stop, dva čtverce, 4 stopy čára driblingu.
- Vrchní okraj sítě 6 stop a 6 palců nad zemí.
- Míč gumová duše pokrytá kůží nebo plátnem obvod 25-27 palců a váha mezi 9-12 uncemi.
- Průběh hry: jakýkoliv počet hráčů, dotkne-li se míč jakéhokoliv objektu a vrátí se do hřiště zůstává ve hře, driblovat znamená odbíjet míč nad sebe, hráči mohli míč mezi sebou odbíjet neomezeně dlouho.

Tři zásadní změny 1900

- Zakázán dribling.
- Zrušeno rozdělení zápasu na inningy.
- Dle pramenů v 1912 ukončeno neomezené odbíjení, redukce na tři údery.
- Ostatní změny pravidel reagují na vývoj hry.

Šíření volejbalu

- První volejbalové základny:
  - 1900: Kanada
  - 1905: Čína
  - 1906: Kuba (zavedena hra v 6 hráčích)
  - 1908: Japonsko
  - 1910: Filipíny
  - 1912: Uruguay
  - 1915: Egypt, Francie, a po první světové válce celá Evropa (armáda + YMCA)
  - 1917: Brazílie
  - Počátek 20. let minulého století SSSR

MUNI

Šíření volejbalu

- 1. ročník OH dálného východu 1913 na Filipínách.
- Američan Elwood S. Broun ředitel YMCA na Filipínách do roku 1934 10 mezinárodních turnajů. Předzvěst Asijských her po 2. světové válce až do dnes.
- V Americe vývoj ustal až do roku 1916 – sjednocení pravidel YMCA a NCAA.
- V Evropě soutěžně i rekreačně pro muže i ženy, ale primárně na národních úrovních, prim hrají pobaltské státy (významný šířitel).

Vznik FIVB

- První pokus 1928 u příležitosti založení Evropské basketbalové f.
- Mezi navrhovateli i Čech F.M. Marek
- První pokus neúspěšný
- Druhý pokus úspěšnější 1930 při zasedání IHAF(IHF).
- Ustanovena „Komise pro hry přes šňůru a síť“.
- V roce 1937 turnaj měst pobaltských států.
- Problematika pravidel (počet hráč,..).

Vznik FIVB

- Třetí pokus leden 1946 (Polsko a Československo).
- Zde další postup Polsko, Československo, Francie připravit kongres celosvětové volejbalové federace.
- Pozvání Belgie, Rumunsko, Jugoslávie.
- 17.-21.4.1947 – Paříž: Belgie, Brazílie, Československo, Egypt, Francie, Itálie, Jugoslávie, Maďarsko, Uruguay a USA.
- Nikdo z Asie.
- Některé země nemají v té době samostatné svazy.

Vznik FIVB

- Prezident: Paul Libaud FRA
- 1. viceprezident: Jiří Havel ČSR
- 2. viceprezident: George J. Fisher USA
- Generální sekretář Julien Lenoir FRA

Hlavní úkoly:

Vytvořit strukturu, šířit volejbal, pravidelný cyklus mez. soutěží, prosadit volejbal do programu OH.

Československo 20. léta

- Dvě verze 1919 Žilina nebo 1921 Praha.
- Pípal a Machotka poprvé vyučovali (odbíjená nebo podbíjená) .
- V roce 1923 byl na popud ředitele YMCA L. W. Riese ustanoven Československý volleyballový svaz.
- V roce 1924 změnil svoji působnost a jméno Čs. volleyballový a basketballový svaz.
- Prvním ředitelem J. A. First.
- Po Uruguay a Estonsku 3. národní svaz na světě.

20. Léta

- Prvním místem v 1. ročníku MR mužů (24.srpna 1924 YMCA Olomouc) na dva sety do 15 bodů zvítězilo družstvo Strakovy akademie.
- Start na dalších MR podmíněn registrací ČVBS.
- Velká konkurence mezi vysokoškoláky (VVK, Strak. akademie) a sokolskými družstvy.
- První mezinárodní styky družstvo české Ymky na Světových hrách YMCA v Kodani v roce 1927(2. místo).
- Do roku 1923 živelná hra „prakticky vše dovoleno“ než spadl míč na zem.
- Vývoj techniky a taktiky hry určovali nejlepší týmy, od kterých se kopírovalo.

MUNI

Záci cvičného kursu sdružení YMCA v Brně [při hře „Walley-ball“].

stáříského a z
eph F. Mac
slecké rodiny

Záběr z utkání žen na prvním Přeboru ČOS v roce 1926 v rámci VIII. Všesokolského sletu na strahovském Masarykově stadionu.

Československo 30. a 40. l.

- Období meziválečného rozmachu
- Období válečného útlumu
- Období poválečného rozmachu

30. a 40. léta

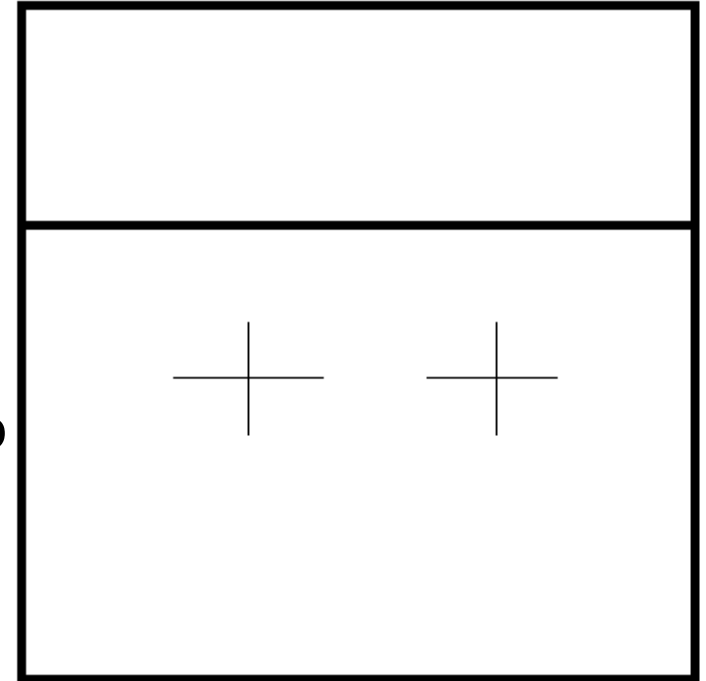
- Dlouhá tradice organizovaných soutěží => vrchol světového volejbalu po 2. sv. válce.
- Podpis o spolupráci 11.11.1933 ČOS a ČVBS.
- Nejúspěšnější týmy té doby: Strakova akademie, Vysokoškolský odbor studentů, Marathon, Sokol Kroměříž, Sokol Brno I, Sokol Vysočany.
- Trampské hnutí – UTO pořádá 1931 MTO. A od roku 1935 Trampská volleyballová liga.
- V listopadu 1939 zavření VŠ a zanikají střediska Vysokoškolského sportu.
- 1941 zrušen Sokol následně Orel a YMCA, YWCA

30. a 40. léta

- Prověrka tělesné zátěže účastníků Finále mistrovství Čecha a Moravy 1943 – srovnatelnost volejbalu s jinými OH sporty.
- V roce 1946 došlo k rozdělení ČVBS na dvě samostatné jednotky. Vzniká Český volleyballový svaz(ČVS).
- Prvním předsedou Jiří Havel.
- V roce 1947 ustanovení Československého volleyballové svazu (Havel).

40. léta

- Po technické a taktické stránce se hra nezměnila.
- Nová úprava pravidel:
  - Rozdělení hřiště n 6 částí označeno křížky pro výchozí postavení hráčů před zahájením hry. V dalším roce zrušeno.
- 27.9.1946 největší utkání té doby v Evropě (ČSR – Francie 3:0) sledovalo více než 5000 diváků.
- V předvečer tohoto utkání v zas. místnosti smíchovského Staropramenu podepsána dohoda o svolání ustanovující komise FIVB.

Historie podání v obrazech

- <https://www.youtube.com/watch?v=mEwBhFFSEzQ&t=41s>

Československo 50. a 60. léta

- Proč čas zlaté éry:
- Proto!

Rok	Pořádající země	Zlato	Stříbro	Bronz	4. místo
1. MS 1949	 ČSR	 SSSR	 ČSR	 Bulharsko	 Rumunsko
2. MS 1952	 SSSR	 SSSR	 ČSR	 Bulharsko	 Rumunsko
3. MS 1956	 Francie	 ČSR	 Rumunsko	 SSSR	 Polsko
4. MS 1960	 Brazílie	 SSSR	 ČSSR	 Rumunsko	 Polsko
5. MS 1962	 SSSR	 SSSR	 ČSSR	 Rumunsko	 Bulharsko
6. MS 1966	 ČSSR	 ČSSR	 Rumunsko	 SSSR	 NDR
7. MS 1970	 Bulharsko	 NDR	 Bulharsko	 Japonsko	 ČSSR

MUNI

Rok	Pořádající země	Zlato	Stříbro	Bronz	4. místo
1. MS 1952	 SSSR	 SSSR	 Polsko	 ČSR	 Bulharsko
2. MS 1956	 Francie	 SSSR	 Rumunsko	 Polsko	 ČSR
3. MS 1960	 Brazílie	 SSSR	 Japonsko	 ČSSR	 Polsko

Rok	Pořádající země	Zlato	Stříbro	Bronz	4. místo
1. ME 1948	 Itálie	 ČSR	 Francie	 Itálie	 Portugalsko
2. ME 1950	 Bulharsko	 SSSR	 ČSR	 Maďarsko	 Bulharsko
3. ME 1951	 Francie	 SSSR	 Bulharsko	 Francie	 Rumunsko
4. ME 1955	 Rumunsko	 ČSR	 Rumunsko	 Bulharsko	 SSSR
5. ME 1958	 ČSR	 ČSR	 Rumunsko	 SSSR	 Bulharsko
6. ME 1963	 Rumunsko	 Rumunsko	 Maďarsko	 SSSR	 Bulharsko
7. ME 1967	 Turecko	 SSSR	 ČSSR	 Polsko	 NDR
8. ME 1971	 Itálie	 SSSR	 ČSSR	 Rumunsko	 NDR

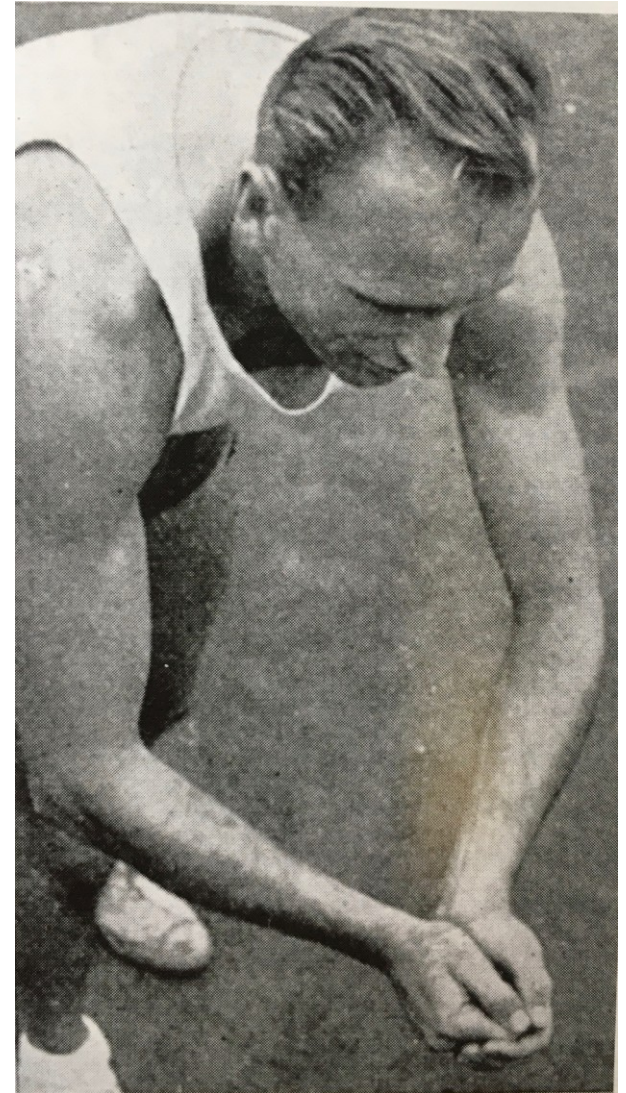
MUNI

Rok	Pořádající země	Zlato	Stříbro	Bronz	4. místo
1. ME 1949	 ČSR	 SSSR	 ČSR	 Polsko	 Rumunsko
2. ME 1950	 Bulharsko	 SSSR	 Polsko	 ČSR	 Rumunsko
3. ME 1951	 Francie	 SSSR	 Polsko	 Jugoslávie	 Francie
4. ME 1955	 Rumunsko	 ČSR	 SSSR	 Polsko	 Rumunsko
5. ME 1958	 ČSR	 SSSR	 ČSR	 Polsko	 Rumunsko
6. ME 1963	 Rumunsko	 SSSR	 Polsko	 Rumunsko	 NDR
7. ME 1967	 Turecko	 SSSR	 Polsko	 ČSSR	 NDR
8. ME 1971	 Itálie	 SSSR	 ČSSR	 Polsko	 Bulharsko

Pořadí	Rok a místo	 Zlato	 Stříbro	 Bronz
1.	1964 Tokio	 Sovětský svaz (URS)	 Československo (TCH)	 Japonsko (JPN)
2.	1968 Mexico City	 Sovětský svaz (URS)	 Japonsko (JPN)	 Československo (TCH)

50. léta a změna pravidel

- Doc. František Stibitz vydal v roce 1954 učební skriptum, ve které popsal a povýšil na herní činnost odbití obouruč spodem – bagr český vynález.
- Do té doby se hrálo pěstí nebo dlaněmi.
- Stibitz doporučil spojit dlaně – co největší odrazová plocha.
- V roce 1958 tato publikace pod názvem „Odbíjená“ vydána NDR, SSSR, BRA, NED, POL.
- U nás nebyl tento herní prvek brán vážně. (ME 1963)

50. léta další pravidla

- Zavedena čára útoku.
- Přes paží přes síť je zakázán.
- Při podání nesmí hráč přešlápnout koncovou čáru.
- Při time-outu nesmí hráči mluvit a opustit hřiště.
- Při zranění hra pokračuje.
- 1953 povolen přesah paží po útočném úderu.

60. léta

- Patříme stále mezi nejlepší na světě.
- Úspěchy 50. let přilákali mladou generaci v roce 1961 se soutěží účastnilo 115 000 registrovaných mládežnických volejbalistů.
- 2.února 1967 zahájen první ročník nejvyšší soutěže hrán kompletně v halách.
- Na podzim 1968 odstartoval ročník 68/69 který byl hrán poprvé systémem podzim/jaro.
- V roce 1963 akceptujeme světová pravidla z roku 1950 muži 243, ženy 224. Do té doby muži 245 a ženy 225.

Historie v obrazech

- <https://www.youtube.com/watch?v=s29yFJNsj7o>

70. léta období stagnace

- Pouhé dvě medaile seniorských týmů(1971 Itálie).
- Mládežnické úspěchy se nepromítly do seniorských kategorií.
- Úspěchy našich družstev v PMEZ a PVP.
  - Družstva Zbrojovky Brno, RH Praha, Dukla Liberec, ČH Bratislava, Aero Odolena Voda
- V sezóně 1970/1971 zavedeny anténky a oficiálním míčem se stal prostějovský GALA – Premiér.
- Nejlepšími hráči té doby dle anket: Koudelka, Petlák, Tomáš, Novotný.
Ženy: Svobodová Pařízková, Hübnerová, Mifková.

80. léta období pokračujícího ústupu z mezinárodní scény

- ME Nizozemsko muži 2. místo, Světový pohár 3. místo.
- ME Belgie ženy 3. místo.
- V roce 1984 zrušena možnost blokovat podání.
- V roce 1988 jsou do hry zavedeny tie-breaky.
- Pokračující úspěchy v PVP PMEZ.
- V roce 1984/1985 poprvé zavedeno play-off.
- Kaňka na konci dekády nepostup na ME 1989.
- Nejlepšími hráči té doby dle anket: Kaláb, Novotný, Krejčí, Řeřábek, Mikyska. Ženy: Václavíková, Bláhová, Kremaská.

90. léta – současnost

- V roce 1990 Vzniká Česká a Slovenská federace volejbalu.
- Prvním předsedou je Dr. Jan Hronek(následně zvolen do SR CEV)
- V roce 1993 samostatný Český volejbalový svaz 1. předsedou Ing. Pavel Kučera.
- Dalšími předsedy svazu Lébl, Haník, Pakosta
- Úspěchy mužů 2 x 4. místo na ME 99,01
- Úspěchy žen 2. místo ME 93, 3. místo 97 ME

Vývoj v obrazech

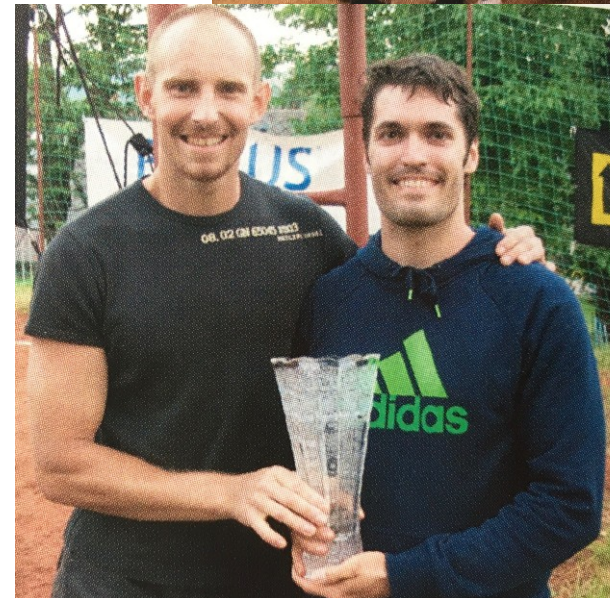
- <https://www.youtube.com/watch?v=WTsPvDi4ZaY>

Boj o zařazení do programu OH

- 1. snaha – předvední „Amerických sportů“ při OH 1924 v Paříži.
- Po vzniku FIVB velký tlak, listopad 1948 žádost MOV.
- V květnu 1949 MOV uznává volejbal jako neolympijský sport.
- Během OH v Melbourne 1956 člen MOV D.C.Stubbs-USA zasadil o přijetí mezi OH sporty.
- 1957 zasedání MOV v Sofii proběhl ukázkový turnaj => zařazení do mužů i žen do programu OH.
- Italové (Řím 1960) nesouhlasili
- Teprve Japonci 1961 na MOV v Athénách přislíbili uspořádat 1. OH turnaj (Tokio 1964). Beachvolejbal 1992 Barcelona.

Další významné složky v ČSR

- Vysokoškolský
- Sokolský
- Ozbrojených složek
- Bezpečnostních složek
- Železničářský
- Trampský
- AVL
- Vesnických a zemědělských družstev
- Zdravotně postižených
- Antuková v. liga

Použitá literatura:

- Vrbenský, Z., Ejem, M., Věrtelář, V., & a kol. (b.r.). *Zlatá kniha volejbalu*. Získáno 29. září 2020, z https://ipac.svkkk.cz/ar1-kl/cs/detail-kl_us_cat-1083471-Zlata-kniha-volejbalu/
- <https://www.digitalcommonwealth.org/search/commonwealth:6w9273265>
- <https://severky.webnode.cz/ymca/>
- [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:William G Morgan, as physical director of Holyoke%27s YMCA.jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:William_G_Morgan,_as_physical_director_of_Holyoke%27s_YMCA.jpg)